

העירוב בעיירות הגדולות – ז

עיר שאין בה ששים ריבוא

כל האמור לעיל הוא בעיירות הגדולות שיש בהם ששים רבוא תושבים, משא"כ עיירות הקטנות שאין בהם ששים רבוא תושבים, נתבאר בשוע"ר (סי' שמה סי"א): **"ויש אומרים שכל שאין ששים ריבוא עוברים בו בכל יום כדגלי מדבר אינו רשות הרבים אלא כרמלית. ועל פי דבריהם נתפשט המנהג במדינות אלו להקל ולומר שאין לנו עכשיו רשות הרבים גמורה. ואין למחות בידם שיש להם על מי שיסמכו (וכל ירא שמים יחמיר לעצמו)".**

והיינו בזמן כתיבת השלחן ערוך, שרוב בני ישראל ישבו בעיירות קטנות שאין בהם ששים רבוא תושבים, ולכן "יש אומרים ... אין לנו עכשיו רשות הרבים גמורה".

אמנם "כל ירא שמים יחמיר לעצמו", מהטעם שביאר רבינו בשולי הגליון, **"שכן דעת גדולי הראשונים, וטעמים ונימוקים עמם, שלא נזכר ששים רבוא בגמרא".**

ולכן סיים ש"אין למחות בידם, שיש להם על מי שיסמכו". והיינו כהכלל שהובא במקומות רבים בשוע"ר, שכל מקום שהעיקר הוא כדעת האוסרים, אין בנו כח למחות בידי המקילים, כיון שיש להם על מי שיסמכו. וכמו בשוע"ר (סי' רמח, בקונטרס אחרון ס"ק ח): **"שאין בנו כח למחות בידו, הואיל ויש לו על מי לסמוך".**

ואף שבכמה מקומות נתבאר בשוע"ר, שאף לכתחלה יש להקל כדעה זו. היינו לענין אמירה לנכרי או בהפסד מרובה וכיו"ב. משא"כ בלאו הכי **"כל ירא שמים יחמיר לעצמו".**

וגם אדמו"ר הצמח צדק חשש לדעת המחמירים, כמובא לעיל (חידושים סד א-ב): **"ודוחק לומר דסומכין על דעת הפוסקים דרשות הרבים בעינן דוקא ס' רבוא בוקעין בו, דהא גדולי הפוסקים חולקים על זה".**

ולכן נהג כן גם אדמו"ר הצמח צדק בעצמו, להחמיר ברחובות העיירה הקטנה ליובאוויטש, אף שדרו בה רק כמה מאות בני אדם, כפי שביאר (חידושים לג, ד): **"בעירנו ליובאוויטש ... חשיבי כולם רשות הרבים ... להפוסקים דלא בעינן בקיעת ששים ריבוא".**

אמנם למרות כל זאת, נהגו להקל ולסמוך על דברי הפוסקים דבעינן ס' רבוא, להתיר על ידי צורת הפתח, בכל העיירות שאין בהם ששים רבוא תושבים.

*

ויש טעם נוסף שלא לסמוך על עירוב זה של צורת הפתח, אף בעיירות שאין בהם ששים רבוא תושבים, כמבואר בשוע"ר (סי' שסד ס"ה-ו) **"מבוי עקום כמין ד', ומפולש בב' ראשיו לרשות הרבים או לכרמלית .. צריך שיעשה צורת פתח בעקמומיותו ... מבואות הפתוחים אלו לאלו, הרי כולם במקום פתיחתן זה לזה דינם כמבוי עקום, וצריכים שם תיקון שנתבאר".** והיינו שבעיירות הקטנות שעושין להן צורת הפתח מסביב, צריך צורת הפתח בכל פינת רחוב.

ואף שנתבאר בשוע"ר (שם ס"ט) **"מבואות שלנו שאין בתים וחצרות פתוחים לתוכו כראוי, ודינם כחצר, אינם צריכים שום תיקון בעקמומיותם".**

היינו דוקא בזמנם, שלא היו בתים וחצרות פתוחים לתוך הרחוב; משא"כ בזמנינו, רוב הבתים שבעיירות יש בכל אחד מהם כמה דירות (עד שצריכים לערב עירוב חצרות ביניהם), ואם כן יש לכל בנין דין חצר (שיש בו כמה דירות), ולכל רחוב דין מבוי.

ואפילו בבתים רגילים, נתבאר בשו"ת צמח צדק (סי' מא סוף אות ח): **"דמבואות דידן בתים וחצרות פתוחים לתוכן ממש, ואין להם שום קולא משאר מבוי, דאף אם החצר אין בה רק בית אחד, מכל מקום כיון שיש בהבית כמה חדרים, יש לומר שהם כשני בתים הפתוחים לחצר".** מכל שכן בבנינים שיש בהם כמה דירות.

ותירה מזו נהוג בעירנו ברחובות רבים, שבין כל שני בתים יש סמטה קצרה (הנקראות בלשון המדינה Driveway), עם מקום חניה פרטי לשני הבתים האלה, והרי זה ממש חצר ששני בתים פתוחים לתוכו.

ואם כן יש לרחוב זה דין מבוי, שצריך להוסיף צורת הפתח בעקמימותו, ובכל פינת רחוב.

בעזה"י, בשיעור זה מסיימים אנו את סדרת שיעורים בנושא :

העירוב בעיירות הגדולות

נושא כללי זה מתחלק למספר נושאים פרטיים, שבהם ידונו השיעורים הבע"ל:

(א) טעמי ההיתר בזה

(ב) רחוב שבוקעים בו ס' רבוא בכל יום

(ג) שערים המכוונים זה כנגד זה

(ד) ג' מחיצות מסביב

(ה) עומד מרובה על הפרוץ

(ו) הסמטאות שבעיירות הגדולות

(ז) עיר שאין בה ששים ריבוא